

Priredopisno - nateroznansko polje.

Rajčica.

Tudi po naših krajih vidimo večkrat ptice, ki imajo prekrasno, pisano perje. Ali v daljnih, vročih deželah, daleč izvan naše mile domovine, najdemo ptice, ki imajo še mnogo lepše in pisajnejše perje. V tem obziru prekosí ptica rajčica (Paradiesvogel) vse druge ptice na svetu. Ta ptica je kavkine velikosti.

Po hrbtu in po trebuhu je kostanjeve barve, na glavi in po vratu je pomorancasto rumena, na čelu črna, a na podvratku zelena kakor smaragd. Razven tega imajo samci zelo tenko in kakor zlató rumeno perje, ki jim na dolgo in svilasto vihra na bokih izpod perotnic. V repu imajo samci po dve preko 60 cm dolgi peresi brez kosmače. Te prelepe ptice živé samo v Novej Gvineji in po ondotnih bližnjih otocih.

Pripoveduje se, da se ljudjé niso mogli dosti načuditi neizrečenej lepoti te ptice, od katere so Magelanovi tovariši 1522. leta v Evropo prinesli le nekoliko osušenih kožic. Pripovedovalo se je, da je ta ptica iz raja domá,

da nima nog in da nikoli na zemljo ne sede, da sploh nikoli ne miruje, nego neprestano leta pod milim nebom. Ta pripovedka se je izcimila od tod, ker vse prve ptice in še dandanes vse óne, ki prihajajo v trgovino, bile so brez nog, a to zaradi tega, ker lovci vjetim pticam takóž iztrgajo grde nogé, da bi lepe ptice ne kazile.

Domovina te prelepe ptice je, kakor smo užé omenili, Nova Gvineja v Aziji in nekateri bližnji otoci. Tu živé te ptice po gozdih navadno v družbi po 30—40 skupaj. Hranijo se ob vsakovrstnih sadovih in žužkih.

Rajčica tudi v svojem vedenji ne taji svojega rodú. Nemirna je in živahna, zvita in prevejana, a vrhu tega še gizdava in nečimurna, kakor malo katera druga ptica. Kakor da bi znala, da ljudjé občudujejo njeno lepoto, vedno se ogleduje ter si neprestano čisti in gladi perje.

Vladarji in velikaši po Aziji in po indijskih otocih so užé od nekdanj rajčicino perje nosili na turbanih, in tudi v Evropi je gospé rade nosijo na klobucih. Perje ima samo to napako, da na solnci kmalu obledí in oslepí.

Domačini v Novej Gvineji, ki se Papuani imenujejo, lové rajčice na vse kriplje ter jih kot dragoceno nakitje prodajejo v Evropo. Najbolje se izplača lov, ako lovec najde drevo, kamor te ptice navadno prenočevati hodijo. Papuan še pred mrakom zleze na drevo in se kolikor mogoče dobro skrije med veje in listje. Ko ptice dohajajo, strelja po njih s topimi pšicami (strelčicami), a

drug tovariš jih pod drevesom pobira nastreljene ali samo omamljene, kakor vam to kaže podoba na 158. strani denašnjega lista. Vjeto ptico oderó, izrujejo jej nogi, namažejo kožo od znotraj s pepelom, vtaknejo klin va-njo ter jo obesijo v dim, da se je kak mrčes ne polotí. A tudi v zanke in na limanice jih lové. Od lovcev kupujejo vjete ptice ondu naseljeni trgovci, ki jih pošiljajo v Evropo, kjer jih jako drago prodajejo gospém in gospodičnam za nakitje na klobuke.

Iz ruske zgodovíne.

Od 1079. do 1087. léta.

(Po Nestoru.)

V 1079. léto pride Roman s Plavci k Vojinju, a Vsévlad je stal blizu Prejšlavlja in stvoril mir s Plavci, ter povrne se Roman s Plavci nazáj, a ubíli so ga Plavci méseca avgusta 2. dan. Kostí njega so še do zdaj tam ležéce, sina Svetoslavljeja, vnuka Jaroslavljeja. A Olga ujemó Kozari ter potočé za mórje v Carigrad. Vsévlad je posadil posádnika Ratíbora v Tmutorokanji.

V 1080. léto so rát (vôjno) začéli Torci Prejšlavski na rusko zemljo, a Vsévlad je poslal nánje svojega sina Vladímera, in Vladímer odšedši pobédi (premore) Torke.

V 1081. léto zbeží Igorjevič David z Vladárjem Rastislávičem méseca maja 18. dan, in prideta v Tmutorokanj ter ujameta Ratíbora in sédeta v Tmutorokanji.

V 1083. léto je Oleg iz Grkov prišel v Tmutorokanj ter ujél Davida in Vladárja Rastisláviča, ter sédel v Tmutorokanji. Tudi je izsékal Kozare, kateri so bili svétniki na uboj brata mu in njega samega, a Davida in Vladímera je pustil.

V 1084. léto pride Jaropolk o velíkej nôči k Vsévladu. Ob tem časi sta pobégnila Rastisláviča dva od Jaropolka, a prišedša nazaj pregnala sta Jaropolka. A poslal je Vsévlad Vladímera, sina svojega, ter izgnal Rastisláviča in posádil Jaropolka v Vladímerji. V to léto je David zajél Grke v Olešji ter vzel njih iménje, a Vsévlad je poslal pónj ter vdal njemu Dragobúj.

V 1085. léto je hotel Jaropolk iti na Vsévlada, poslušavši zlih svétnikov. To je zvédel Vsévlad in poslal protivo njemu sina svojega Vladímera. A Jaropólk je ostávil (pustil) mater svojo in družíno v Lučásku ter béžal v Léhe. A kadar pride Vladímer v Lučásk, vdadé se mu Lučáne. Vladímer posadí Davida v Vladímerji na Jaropólka mésto, a mater Jaropólčo in ženo njega in družíno njega privéde v Kíjev, iménje mu vzemši.

V 1086. léto Vsévlad založí (ustanoví) cérkev svetega Andréja pri Ivanu, prepodobnem metropolitu; in stvorí pri cérkvi tej samostan, v katerem se je postríгла hči njega devíca, po imeni Janjka, zbravša érníce (nune) mnoge, in je prebivala ž njimi po samostanskem činu. — V to léto pride Jaropólk iz Léhov ter stvorí mír z Vladímerom, in povrne se Vladímer nazáj v Črnígov, a Jaropólk séde v Vladímerji. Presedévši malo dníj otíde v Zvenigrad, a predno je došél grada tega, prebodel ga je kléti Nerédec, ki ga je v to bil